

Yttrande gällande Slutbetänkande SOU 2019:69
Validering – för kompetensförsörjning och livslångt lärande

Sammanfattning

Vi delar i huvudsak Valideringsdelegationens bedömningar och analyser och ställer oss därmed bakom huvuddelen i framlagda förslag samt konsekvensbeskrivning. Kommentarer på valda delar i betänkandet följer nedan.

Vi har fokuserat på kapitel 11, Validering inom kommunernas vuxenutbildning, med några undantag. Sammanfattningsvis anser vi att konsekvensbeskrivningen inte i tillräckligt hög grad tar hänsyn till huvudmannens ökade kostnader initialt för ett bredare valideringsuppdrag, detta bör utredas ytterligare. Vi saknar en finansieringsmodell som reellt kan förstärka den lokala valideringsuppdraget.

Följande avsnitt kommenteras:

6.5.5 Specifika riktlinjer för validering behövs för respektive område

8.1.5 Ekonomiska incitament saknas inom delar av utbildningssystemet

11.3.1 Skyldighet att erbjuda inledande kartläggning av kunskaper och kompetens

11.3.2 Skyldighet att erbjuda elever inom komvux och särvox validering

11.3.2 Ökad samverkan mellan kommuner om utbildning och validering

12.4 Kommunalekonomiska effekter

Kommentarer på valda delar i slutbetänkande

6.5.5. Specifika riktlinjer för validering behövs för respektive område (s 199)

Bedömning: Respektive ansvarig myndighet bör ta fram, eller i vissa fall uppdatera, riktlinjer för validering som är specifika för berörd verksamhet och som utgår från relevant regelverk inom området och valideringsförordningens bestämmelser.

Kommentar: Vi instämmer i bedömningen. Även stödmaterial bör tas fram.

8.1.5 Ekonomiska incitament saknas inom delar av utbildningssystemet (s 241)

”Validering är en resurskrävande verksamhet, särskilt om valideringen syftar till att kunnande som individen utvecklat i andra sammanhang ska kunna tillgodoräknas som likvärdig kunskap som en formell utbildning ska ge.”

Kommentar: Vi instämmer helt i detta. Det är angeläget att valideringsarbetet kan genomföras rättssäkert och med hög kvalitet, vilket kräver tillräckliga resurser hos huvudmannen.

11.3.1 Skyldighet att erbjuda inledande kartläggning av kunskaper och kompetens (s 311)

Förslag: Hemkommunens skyldighet att tillhandahålla vägledning ska förtydligas genom att det anges i skollagen att hemkommunen är skyldig att erbjuda en inledande kartläggning av kunskaper och kompetens, inför utbildning eller prövning inom kommunal vuxenutbildning eller inför utbildning inom särskild utbildning för vuxna.

Kommentar: Vi instämmer i förslaget. Att genom kartläggning och validering skapa flexibla möjligheter för elever att gå igenom en utbildningsinsats, teoretisk eller yrkesinriktad för att få tidigare kunskaper och erfarenheter erkända, har hittills inte använts i den utsträckning som det var tänkt. Lagstiftning kan vara ett sätt att komma till rätta med det.

Att uppdraget läggs på studie- och yrkesvägledare känns självklart. Yrkesgruppen ska ha god kunskap om arbetsmarknad och utbildningssystem och bör vara särskilt lämpade att genomföra inledande kartläggningar. Det kommer dock att krävas personalförstärkning och kompetensutvecklingsinsatser för att få förslaget att fungera fullt ut.

11.3.2 Skyldighet att erbjuda elever inom komvux och särvox validering (s 316)

Förslag: Huvudmannen ska erbjuda elever i kommunal vuxenutbildning och elever i särskild utbildning för vuxna att få sina kunskaper och sin kompetens validerade. Skyldigheten att erbjuda validering avser samtliga kurser som ingår i huvudmannens kursutbud.

Kommentar: Vi instämmer i att validering kan vara till stor nytta för individen och samhället och att uppdraget behöver utvecklas. Vår bedömning är dock att de förslag som anges under avsnitt 11.3.1 och 11.3.2 kan komma att innebära merkostnader för huvudmannen.

Konsekvensbeskrivningen tar inte i tillräckligt hög grad hänsyn till ökade kostnader initialt i samband med ett bredare valideringsuppdrag.

Individuella kartläggningar och bedömningar av kompetens måste ske på ett rättssäkert sätt och med hög kvalitet under hela valideringsprocessen där flera professioner kan behöva involveras. Efter en validering har den studerande vanligen behov av kompletterande utbildningsinsatser, hel- eller del av kurs, med individuell anpassning. För att valideringen ska leda till en förkortad utbildningstid bör alla steg i processen hänga samman i tid, vilket ställer stora krav på organisering och resursplanering.

När det gäller validering som verktyg i arbetet med etablering och matchning av utrikes födda instämmer vi i att metoderna kan behöva anpassas, så att bedömningar inte påverkas av individens kunskaper i svenska språket. Anpassningar i metod kan gälla tolkstöd men även fördjupade samtal kring skillnader mellan olika länder vad gäller lagstiftning, praxis och arbetsmetoder inom ett specifikt yrkesområde. Vi vill understryka att individuella anpassningar enligt ovan är starkt kostnadsdrivande, vilket bör beaktas i en finansieringsmodell.

Ökad samverkan mellan kommuner om utbildning och validering (s 322)

Kommentar: Vi instämmer i att en ökad regional samverkan kan bidra till mer validering. Det förutsätter dock att kommunen kan få ersättning från staten efter genomförd validering, motsvarande utbildningsinsatser. Kommunerna måste också kunna ersätta varandra för ett valideringsuppdrag på ett enkelt sätt, motsvarande den modell som gäller inom regionalt yrkesvux. Ersättning för validering bör vara skild från ersättning för utbildning.

Vi bedömer att kvalitet och rättssäkerhet i valideringsuppdraget kan gynnas av ett ökat regionalt samarbete. Detta gäller särskilt inom utbildningar där college har en central roll. Tidigare granskning av validering inom vård- och omsorgsutbildningar har visat att det finns skillnader i hur man inom respektive college använder nationella riktlinjer. Vår uppfattning är att valideringsarbetet inom vård- och omsorgsutbildningarna skulle stärkas av en gemensam regional valideringsingång för individen, där kartläggning, insamling av valideringsunderlag och fortsatt planering av valideringen sker, i samverkan med lokala college inom regionen.

12.4 Kommunalekonomiska effekter (s 346)

Kommentar: Komvux Örebro har i nuläget ca 3500 studerande. Verksamheten omfattar både kommunal vuxenutbildning och yrkeshögskoleutbildning. För att kunna svara mot en större efterfrågan på valideringstjänster, både i samband med behörighetsprövning och individuell anpassning av utbildningsupplägg, är vår bedömning att nuvarande organisation kommer att behöva förstärkas och organisatoriskt anpassas. Primärt ser vi att belastningen kommer att öka inom studie- och yrkesvägledning och yrkeslärarkompetens, men vi ser även behov av mer administration, mer tolkstöd samt kompetensutvecklingsinsatser. De ekonomiska konsekvenserna för den enskilda huvudmannen bör utredas ytterligare. Det är angeläget att hitta en finansieringsmodell som reellt kan förstärka den lokala valideringsuppdraget.

Tjänsteutlåtande/enligt uppdrag

Handläggare: Ingrid Grabö
019-212469 ingrid.grabo@orebro.se

Synpunkter inhämtade ifrån:
Magnus Wistrand, rektor
Linus Jonasson, rektor
Carina Skoog, rektor
Elisabeth Östlund, utbildningsledare
Amanda Wirén, utbildningsledare